

der om ændring eller ophævelse af en tidligere værgemålsafgørelse. Underretningspligten gælder også i sager om værgebeskikkelse og ændring af værgebeskikkelse, jf. de almindelige bemærkninger afsnit 6, med hensyn til sagens oversendelse til afgørelse ved retten, og når statsamtets afgørelse indbringes for retten, jf. ovenfor de almindelige bemærkninger afsnit 5.2.1. og 5.2.2.

Statsamtet eller retten har efter forslaget pligt til at underrette om afgørelsen i sagen. Pligten gælder kun, hvis der tidligere under sagen er givet underretning efter de ovenfor nævnte regler, og underretning skal da ske til den, som tidligere har modtaget underretning.

Advokatbeskikkelse i sager, der behandles ved statsamtet, er ikke fundet nødvendig, jf. betænkningen side 205. Derimod foreslås, at der skal beskikkes en advokat i alle værgemålssager, der behandles ved retten, jf. forslaget til retsplejelovens § 460, 1. pkt., i lovforslaget om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af værgemålsloven).

6. Behandlingen af værgesager

I dette afsnit beskrives reglerne om behandlingen af sager om beskikkelse af værger samt fritagelse for og fratagelse af beskikkelser.

6.1. De gældende regler

Efter den gældende regel i myndighedslovens § 30 skal der beskikkes en værge for den umyndiggjorte. For personer under lavværgemål beskikkes en lavværge. I forbindelse med en dom om umyndiggørelse eller lavværgemål foretages beskikkelsen af retten, jf. lovens § 33, stk. 2, og § 56. I øvrigt henhører værgebeskikkelse under statsamtet.

Det følger af myndighedslovens § 31, at det kun er muligt at afslå eller kræve sig fritaget for værgebeskikkelse, hvis den pågældende på grund af sygdom, alder eller anden særlig grund kun med betydelig vanskelighed kan udøve værgemål. Bestemmelsen kan i praksis bruges under overtalelsesforsøg, mens der antagelig næppe gøres brug af reglen til direkte at påtvinge nogen en værgebeskikkelse. Med hvervet som et borgerligt ombud har man kunnet opretholde, at værger normalt ikke honoreres.

Der vides kun lidt om, hvem der i praksis er værger. I udvalgets undersøgelse af byretternes umyndiggørelsessager forelå det oplyst, hvem byretten udpegede som værge i 248 af de 263 sager, som endte med umyndiggørelse. Omkring 80 pct. af værgerne var et familiemedlem, omkring 13 pct. var advokater, og i omkring 7 pct. af sagerne blev andre, hovedsagelig ansatte på et plejehjem eller bekendte af den umyndiggjorte, beskikket som værge.

Det fremgår af betænkningen, at der i stigende grad er problemer med at skaffe egnede og villige værger.

Hvis det ikke er muligt at udpege en værge fra kredsen omkring den umyndiggjorte, retter statsamtterne ofte henvendelse til de kommunale myndigheder, i hvilken forbindelse statsamtterne i reglen gør opmærksom på, at værgemål er et borgerligt ombud. Sådanne situationer er ofte endt med, at der er blevet beskikket en person fra den sociale sektor som værge.

Københavns Kommune har imidlertid en ordning med faste værger, hvor 2 advokater mod et nærmere fastsat vederlag påtager sig alle værgemål, som Københavns Byret og Københavns Overpræsidium træffer afgørelse om. I sommeren 1992 varetog de to faste værger tilsammen 273 værgemål.

Der er ikke fastsat særlige regler om værgens kvalifikationer. Dog skal værgen være myndig og må ikke være under lavværgemål, og bliver værgen umyndiggjort eller sat under lavværgemål under værgemålet, ophører beskikkelsen.

Efter myndighedslovens § 32, stk. 1, skal værgemålet fratages værgen, hvis denne misbruger sin stilling eller i øvrigt viser sig uegnet til hvervet. Kompetencen til at fratage værgemål tilkommer efter myndighedslovens § 33, stk. 1, statsamtet, og der gælder ingen begrænsninger med hensyn til, hvem der kan tage initiativ til en sag om fratagelse af en værgebeskikkelse.

6.2. Reglerne i lovforslaget

Udvalget har ikke fundet grundlag for at foreslå, at de saglige kompetenceregler ved værgebeskikkelse omformes. Således foreslås det, at kompetencen til at beskikke værger følger kompetencen til at træffe afgørelse om værgemålet, idet dog ændring af en værgebeskikkelse altid skal foretages af statsamtet, også i tilfælde hvor beskikkelsen er foretaget af retten. Statsamtets kompetence til at foretage værgebeskikkelse og ændring af værgebeskikkelse omfatter også adgang til at fritage for og fratage beskikkelsen.

Udvalget har videreført den gældende regel i myndighedslovens § 32, stk. 1, om fratagelse af værgemål med den tilføjelse, at det udover ved misbrug eller uegnethed til hvervet også skal være muligt at fratage en værge beskikkelsen, hvis det er nødvendigt af hensyn til den, der er under værgemål.

Udvalget har endvidere i overensstemmelse med gældende ret foreslået, at beskikkelsen bortfalder, hvis værgen eller samværeren selv kommer under værgemål.

Udvalget har drøftet, om værgeopgaven fortsat skal være et borgerligt ombud. Det er udvalgets opfattelse, at dette ikke længere bør være tilfældet, bl.a. fordi den motivation, som er nødvendig for varetagelse af værgeopgaven, ikke er til stede, hvis værgen er påtvinget hvervet, jf. betænkningen side 228. Dette indebærer bl.a., at en udpeget værge når som helst med et rimeligt varsel kan frasige sig hvervet.

Udvalget finder, at spørgsmålet om, hvem der skal udpeges som værge, altid må bero på en konkret vur-